

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla LIII. Cui licet, quod est plus, licet utique quod est minus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

REGVLA LIII.

Cui licet, quod est plus, licet utique quod est minus.

I. Idem sonat l. c. 21. *Regula*. Non debet, cui quod plus est, licet, quod minus est, non licere. Hinc argumentum sumi à majori ad minus, affirmativè, & negativè ait Decius. Eberhardus verò in loco à majori fortè, frequens, & utile vocat, formarique tantum destructivè seu negativè: cui multa exempla reclamant.

Nam 1. Presbyter in Missa conficit corpus Christi: ergo multò magis potest benedicere populum. c. *Ecce*. Dist. 95.

2. Cujus curæ committuntur animæ, etiam res ecclesiæ. c. *Præcipimus* 12 q. 1.

3. Cui licet testari, puta filiosfam. in peculio castrensi, etiam donare licet causâ mortis. l. *tam is*. ff. de donat. causa mortis, l. *filius fam. eod.*

4. Iudex licet invitus dari potest. l. *Munerum*. §. *iudicandi*. ff. de munerib. ergò etiam dari potest, cum ignorat se delinquiri: hoc enim minus censetur. l. *Cum furiosus*. ff. de iudic.

5. Iudex auctori potest iuramentum in litem deferre: ergò similiter potest, quod minus, taxationem iuramento addere. l. *Videamus*. §. *pen*. ff. de in lit. iur.

6. Denique si patri adulterum cum filia deprehensum occidere licet, eundem multò magis verberare, aut contumeliis afficere poterit. l. *Nec in ea*. §. *ius occidendi*. ff. de adult. Decius in c. *Per venerabilem. Qui filii sunt legitimi*.

II. Ex hac Regula, quæ affirmativè

concepta est, nascitur alia negativa. Cui non licet, quod minus est, etiam, quod minus est, non licet.

Hinc primò à minoribus honoribus prohibitus, ad majores adipiscendos non admittitur. c. *Pænale*. 14. q. 3. nec urbem intrat, cui non licet pomæria attingere. l. *Relegatorum*. §. *potest*. ff. de interdictu, & relegatis.

Secundò notat Eberh. p. 141. habere locum etiam in delictis, & delictorum poenis, secundum Bald. in l. *Si quis non dicam*. C. de episc. & cleric. Unde valet consequentia. 1. Si non punitur delictum consummatum, ergò nec attentatum.

2. Si non licet vulnerare, ergò nec occidere. Bald. l. *cit.* 3. Si liberti non licet lacessere famam patroni sui, eundem non poterit occidere deprehensum in adulterio cum uxore sua. l. *Si adulterium cum incestu*. §. *Liberto*. ff. de adult.

4. Pro re vili furto oblata non datur actio, multò minus mortis supplicium. l. *Si oleum*. ff. de dolo dicto §. *liberto*.

5. Si per statutum filia dotata non succedit patri ab intestato extantibus masculis, multò minus neptis ex filia succedet. *per di. Reg.* 6. Denique si id, de quo magis videtur inesse, non inest, nec etiam id, de quo minus. arg. l. *Præles*. C. *qua sit longa consuetudo*.

III. Ex his patet æqualiter, quomodo amplianda sit Regula sive in affirmativam partem, sive in negativam.

Pri-

Primo enim valet etiam in legibus, & statutis, ut manifestum est in exemplis modo commemoratis. *Secundò* in illis, quæ juris correctoria videntur, præsertim in eodem genere rerum. Nam 1. Exules & bannitos cuilibet de medio tollere permittitur: eosdem igitur aliis minoribus in juriis afficere licebit. *Gail. de pac. pub. c. 1. 2.* Abbati licet monachos sibi subditos etiam plagis, & verberibus castigare absque irregularitatis periculo. *c. ult. 20. Q. 4.* multò magis ergo verbis, aliòve mitiore modo corrigere. *Silv. V. abbas. n. 5. 3.* Idem in clericis minoris ætatis non parentibus duntaxat, sed & magistris, ac pædotribus concessum liquet, cum eadem sequela.

Hic tamen quia extensio correctiva legum periculo non vacat, cautiones *Everhardus* in loco à ratione legis correctiva præ oculis habendæ sunt, & recolenda, quæ in *Prolegom. diximus §. 7. de extens. legum.*

IV. Eiusdem *Everhardi* loc. cit. n. 12. observatio est, Regulam hanc in quatuor potissimum casibus fallere. 1. In decreto Iudicis. *l. Si pupillorum. §. Si prætor. ff. de reb. eorum.* Nam ex quo in decreto Iudicis causæ cognitio requiritur. *l. Cum hi. §. si prætor. ff. de transact.* non comprehenditur in decreto Iudicis illud, super quo causæ cognitio non præcessit, licet minus sit. 2. Fallit in facultate dispensandi. Quamvis enim alicubi reperitur concessa facultas dispensandi in certo casu, non debet tamen extendi ad casum similem, vel habentem majorem rationem, cum materia deviat à jure communi. *Andr. in Reg.*

Que à jure de Reg. Ju. in 6. §. 1. Quod verb contra ff. de leg. Federicus de senis consil. 1. 4. 3. Fallit, quando ratio, per quam mihi licet, quod plus est, non existit in eo, quod minus est. *Glo. inc. fin. super v. ad parem. de translat. episc.* quam ponderat *Lud. Rom. in cons. 436.* Subinde enim, quod in re minus videtur, in veritate majus est eo respectu, quo jus illi plus resistit ex causa, ut declarat *Glo. in Clem. 2. V. Defensor. de reb. ecclesia non alien. Navarr. Notab 3. n. 109. in c. Novit. de iud. 4.* Fallit in mandato de providendo alicui beneficium certi valoris, aut simili, cujus mandati fines diligenter servandi sunt. *c. Cui de non sacerdotali de praben. in 6. un. l. diligenter. ff. mandati. §. Cum in illis. §. Cum autem. de prab. in 6.* ubi id notat *Andreas. It a Eberhardus,* addens aliquid, quod ad multa futurum sit utile, quodd actus contiguus, vel vicinus mandato non dicitur contra, vel præter mandatum esse: an autem id universè obtineat, meritò dubites.

Hinc benè inferitur, non valere consequentiam. Si Cajus mandatum habet de providendo mihi beneficio centum librarum, hoc neglecto, providere posse de beneficio 50. aut 60. librarum duntaxat. Quia licet hoc re ipsa minus videatur, utpote dimidiam fructuum partem adferens, potest tamen in illo aliquid contineri, propter quod mihi hoc tempore minus conveniat, & ratio quæ movit Pontificem ad beneficium 100. librar. deficiat in eo, quod duplo minus apparet. Quocirca mandati fines diligenter custodiendi sunt. *l. Diligenter. ff. Mandati. l. si cui. Quem adm. servitus amittatur. V. Caramuel Theol. fundam*

dam. n. 850.

V. Obj. 1. Majus est absque controversia hominem capitis supplicio damnare, quam in insulam deportare. Attamen hoc negato illud concessum est præfidi, qui jus gladii habet. *l. si illicitas. ff. de off. præfid.*

R. Dynus id valere in eo tantum, qui sub potestate sua non habet insulas, quo rei deportentur: permitti verò si in territorio suo aliqua insula sit. *l. relegatorum. §. in insulam. ff. de interdi. & relegatis.* Possit etiam, quod de provisione beneficii diximus, applicari, rationem sortisè particularem de insulis movisse legislatorem, quæ in decapitatione non reperitur. Ob hanc eandem causam latrunculator, quam vulgus *rubram virgam* appellat, de re pecuniaria judicare non potest, quamvis de capite hominis judicet. *l. Solemus. §. fin. ff. de iudiciis.*

Obj. 2. *l. 1. ff. de acquir. hereditate.* *Jul. Paulus* dicit. Qui totam hæreditatem acquirere potest, is pro parte eam sciendendo adire non potest. Totum igitur, quod majus, permittitur, pars verò, quæ minor, non permittitur.

R. Iure speciali sic ordinatum est, ne dissipetur hæreditas, & quia per hæredem defuncti persona repræsentanda est. *l. ason. ad di. l.* Item quia aliàs contingeret aliquem partim testatum, partim intestatum decedere, quod leges minimè volunt. *l. ius nostrum. ff. de reg. iuris.* ad quam *Socius* tamen 22 *salentias* iradit.

Obj. 3. Mulier bona sua alienare, donare, vel vendere potest: non tamen

efficaciter se fidejubendo obligare. *l. ad S. C. Velleiantum.*

R. In fidejubendo nulla præsentis damni species est, sed honestatis, & liberalitatis cujusdam: quâ imagine minus cauti, & prudentes faciliè irretiuntur. Cautum propterea mulieribus oportuit, ne fidejubendo in foveam non prævisam corruant, discantque seronimis, quod veteres dixerunt, *sporsusis* comitem esse pœnitentiam. Ideo curiales quoque sua prædia sine decreto vendere, & donare possunt, sed alio modo, & instinctè alienare prohibentur. *l. fin. C. de præd. decurion.*

Obj. 4. Iudex sententiam ferre in absentem, & ignorantem non potest, potest tamen in invitum, quod videtur majus, & durius esse.

R. In promptu ratio diversitatis est. Absens, & ignorans contradicere accusatori, seque tueri non potest: invitus autem potest, qui nihilominus ubi defecerit, condemnationis sententia plectitur, ut tandem aliquando finis sit litium, & judiciorum. *Trenst. par. 2. Disp. 23.*

Obj. 5. Venditio in se completitur pignoris dationem. *l. alienationu. De verb. sign.* adeoque major est oppignoratione: nihilominus cui permillum est, vendere rem pupilli, eidem non permittitur eam obligare. *l. si pupillorum. §. si prator. ff. de reb. eor. qui sub tutela sunt.*

R. Hujus rei causam superius in n° 17. circa fin. indicavimus. Iudicis decretum de venditione est, & nõ de oppignoratione, nec ab hac forma tutori

recedere licet. Fieri si quidem potest, ut melius ea videatur esse, & pupilli rebus convenientius vendere, quam pignori dare. *Glo. in l. 2. C. de patrib. qui filios distra-*

xit. Denique pro aliis similibus, quæ advertari Regulæ videntur, observatio Barbosa servit, in illis, eam tantum procedere, quæ propriè, & absolutè à Jure communi conceduntur: ac proinde in

dispensationibus, privilegiis, & gratiosis indultis deficere secundum *lason. l. 3. n. 43. ff. de constit. Princ. Felin. c. Postulasti n. 9. de rescript. Paul. Amyl. decis. 8. n. 6. part. 1. Rebuff. in praxi tit. de dispens. ad plura. n. 64. Campan. in divers. juris Canon. Rubr. 11. c. 13. n. 92. admodum conformiter Regule 74. infra declaranda. Quod alicui gratiosè, &c.*

REGVLA LIV.

Qui prior est tempore, potior est in iure.

I. *S*umitur ex *l. Qui balneum. in princ. l. potior. ff. Qui potiores in pignore habeantur. l. Si fundum. C. eod. tit. l. Distractus cum seq. C. de pignoribus. potissimè verò ex Reg. l. C. 98. Quoties utriusque causa lucri ratione vertitur, is præferendus est: cujus in lucro causa tempore præcedit.*

Vbi Decius notat, intelligendam cæteris paribus: & *Glossator Dyni* locum habere in iis, qui omni alio respectu, præterquam temporis, pares sunt.

Exemplum sit 1. Si unus in ecclesiâ primò impetravit beneficium, alius secundo, primus est potior, secundum hanc Reg. *Qui prior est tempore. c. si pro re. de rescr. &c. Tibi, qui gratiam. eod. in 6. Decius ad Reg. 98. Iur. Civ. Quoties utriusque.*

2. In ecclesiis, monasteriis, collegiis, congregationibus, & similibus qui præcedit tempore quoad receptio-

nem, professionem, aut institutionem, potior jure est in considendo, procedendo, consulendo, suffragando, participando, & similib.

3. Pari modo senior juniori præfertur, & cujus antiquior familia est, censetur nobilior: Item qui gradum inter Doctores prius obtinuit, posterioribus præfertur: ille item, qui primò nominatus est ad beneficium ab Academicis, licet posteriores, doctrinâ aliisque dotibus præcellant. *Rebuf. q. 21. in aliis denique omnibus, etiam in infima plebe, & apud mechanicos artifices observatur. Neque obscura causa est. Ius enim, quod prius ab aliquo acquiritur, illi prodesse debet, nec præpostero ordine decet ultimos in fronte collocare. Chastan. in Cat. glo. mundi. Part. 2. Consil. 76. Tiraque. de nobil. c. 20. n. 52. Barb. in c. Cum certum. de mai. & ob.*

4. Idè & maximè fit in pignore, & hypotheca. Nā potior est in pignore, qui